

ОБСЯГ СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНИХ НАСЛІДКІВ У СКЛАДІ ЗЛОЧИНУ «НЕНАЛЕЖНЕ ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ МЕДИЧНИМ АБО ФАРМАЦЕВТИЧНИМ ПРАЦІВНИКОМ»

УЛК 343

Постановка проблеми. Суспільно небезпечні наслідки це зовнішня ознака злочину, яка характеризує негативні зміни в об'єкті посягання та значною мірою обумовлює тяжкість цього посягання. Звичайно, якщо в диспозиції статті міститься конкретна вказівка на суспільно небезпечний наслідок, це дозволяє уникати проблем у правозастосуванні, пов'язаних із встановленням цієї ознаки. Труднощі, проте, з'являються тоді, коли законодавцем наслідки визначені за допомогою оціночних понять. Така ситуація змушує правозастосувача порівнювати норми, аналізувати санкції норм, що містять оціночні ознаки та інших пов'язаних із ними норм, вирішувати питання про можливість кваліфікації за сукупністю, тощо. Врешті-решт, це все призводить до потенційного різного застосування норм у подібних випадках і, як наслідок, до порушення прав людини. Тому, перед наукою кримінального права в цій частині постає завдання формування чітких і зрозумілих правил, щодо встановлення обсягу поняття тих чи інших наслідків, які можуть бути використані у процесі кримінально-правової кваліфікації.

Стан дослідження. Суспільно небезпечні наслідки завжди були предметом поглибленого наукового аналізу. Це питання у своїх працях досліджували П.С.Берзін, Н.Ф.Кузнецова, В.М.Кудрявцев, В.О.Навроцький, М.І.Хавронюк та ін. Суспільно-небезпечні наслідки, як ознака складів злочинів, передбачених ст. 140 КК України „Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником”, були предметом вивчення у працях Я.Лизогуба, Л.П.Брич, В.В.Балабко, Г.В.Чебо-

тарьової, Т.Ю.Тарасевич та ін. Згадані вище дослідники дискутують з приводу обсягу поняття „тяжкі наслідки”, які використані законодавцем в диспозиції ч. 1 ст. 140 КК. Проте, в науці кримінального права на цей час відсутній єдиний, безспірний висновок щодо питання, яке досліджується.

Завдання статті. Завданням цієї статті є: дослідження наукових підходів, щодо визначення обсягу поняття „тяжкі наслідки” у диспозиції ч. 1 ст. 140 КК України, вироблення єдиного, аргументованого підходу, який би можна було використовувати під час встановлення суспільно небезпечних наслідків у відповідних складах злочинів, окреслення напрямків можливого вдосконалення ст. 140 КК в частині позначення відповідними термінами суспільно небезпечних наслідків.

Виклад основних положень. Суспільно небезпечні наслідки у складі злочину, передбаченому ч. 1 ст. 140 КК законодавець позначив словосполученням „тяжкі наслідки”. Використання такої оціночної ознаки для характеристики суспільно небезпечних наслідків в рамках значної кількості складів злочинів, передбачених статтями різних розділів КК, створює очевидні труднощі для розуміння того, які ж наслідки слід вважати тяжкими. Ситуація ускладнюється також і тим, що в окремих випадках поруч із терміном „тяжкі наслідки” в диспозиції статті міститься вказівка на конкретний суспільно небезпечний наслідок. Так, наприклад, у диспозиції ч. 2 ст. 139 КК наслідки визначено як „смерть хворого або інші тяжкі наслідки”.

Аналіз юридичної літератури, щодо розуміння обсягу поняття тяжкі наслідки в межах складу злочину що досліджується, дозволяє зробити висновок, що цей обсяг можуть складати середньої тяжкості тілесне ушкодження, тяжке тілесне ушкодження, самогубство, смерть потерпілого. Також, лише тяжке тілесне ушкодження сприймається переважною більшістю науковців як безспірна складова тяжких наслідків, що ж до решти можливих наслідків, то мають місце неоднозначні підходи.

Розглянемо окремо кожен із згаданих наслідків та аргументи, які наводять на користь їх включення чи не включення в обсяг поняття „тяжкі наслідки”.

Напевно, найбільше суперечок і дискусій викликає такий наслідок як смерть потерпілого. Прихильниками його включення до обсягу поняття що досліджується є О.О. Дудоров [1, с. 303], В.В. Балабко [2, с. 109], Т.Ю. Тарасевич [3, с. 66]. Протилежної точки зору притримуються Л.П. Брич [4, с. 26], Я. Лизогуб [5, с. 86], В.О.Навроцький [6, с. 47]. Аргументи «за» в літературі висвітлені досить скупо. Так, на думку В.В. Балабко, норма, що регламентується ст. 140 КК конкурує із нормою, передбаченою в ст. 119 КК «Вбивство через необережність» як спеціальна і загальна, а оскільки спеціальній нормі притаманні усі ознаки загальної норми, то смерть необхідно вважати тяжким наслідком. Т.Ю.Тарасевич взагалі не наводить жодних аргументів і обмежується лише констатацією, а підхід О.О.Дудорова висвітлений на сторінках науково-практичного коментаря, тому відсутність розгорнутої аргументації обумовлюється специфікою видання. Набагато ширші та вагоміші підходи протилежної сторони. Їх можна відобразити наступним чином:

1) Сам по собі термін «тяжкі наслідки» не дає підстави вважати, що смерть особи ним охоплюється [4, с. 26].

2) На думку В.О.Навроцького «а) будь-яке вбивство чи тяжке тілесне ушкодження – це наслідки надзвичайні, які виходять за межі будь-яких інших... б) вбивство і тяжкі тілесні ушкодження посягають на об'єкти, які не підпорядковуються іншим об'єктам...» [7, с. 468]

3) Наявність в законодавстві терміна «особливо тяжкі наслідки» показує, що існують ще наслідки, крім смерті, котрі законодавець вважає більш тяжкими, ніж «тяжкі наслідки» [4, с. 27, 8, с. 38]

4) Неспівмірність санкцій. Прихильники цього аргументу порівнюють санкцію ч. 1 ст. 140 КК із ч. 1 ст 119 КК, яка передбачає необережне заподіяння смерті, встановлюють те, що санкція другої норми є істотно вищою, а тому, на їхню думку, законода-

вещь не може настільки по-різному оцінювати наслідок у вигляді смерті. [4, с. 27, 5, с 86]

Що стосується першого аргумента, то тут слід сказати те, що законодавча невизначеність поняття «тяжкі наслідки» дозволяє з рівною мірою обгрунтованості судити про його обсяг. Використовуючи такий підхід, можна з однаковим успіхом доводити що смерть охоплюється таким поняттям (оскільки, в законі не написано протилежного), так і те, що вона ним не охоплюється (з тих же міркувань).

Недоліком другого аргумента є використання тих же оціночних понять для позначення наслідку, який оціночним поняттям, на думку автора аргументу, не охоплюється. Так, «надзвичайність» смерті чи тяжких тілесних ушкоджень може бути поставлена під сумнів з огляду на тісні межі із іншими наслідками. Та і взагалі, кримінальне право якраз і має справу з надзвичайними наслідками, з істотною шкодою найціннішим благам. Врешті-решт різниця між тяжким тілесним ушкодженням і середньої тяжкості тілесним ушкодженням обмежена лише одним відсотком втрати працездатності (якщо відрізнити їх за цією ознакою). Так само, як в реальному житті одна копійка викраденого може впливати на те, чи буде скоєне дрібною крадіжкою, чи кримінально-караною. І завжди можна поставити питання про аргументи для встановлення саме таких меж, які відрізняють один наслідок від іншого.

Якщо ж вести мову про непідпорядкованість життя і здоров'я іншим об'єктам, то виникає питання, чому діяння які є суспільно небезпечними самі по собі будучи обтяжені відповідними наслідками не можуть охоплювати смерть чи тяжке тілесне ушкодження, проте менш небезпечні наслідки у вигляді шкоди здоров'ю особи таки охоплюють.

Третій аргумент, який стосується співвідношення понять тяжких наслідків та особливо тяжких наслідків теж не бездоганий. Так, якщо ізольовано розглянути поняття „тяжкі наслідки” та „особливо тяжкі наслідки”, то за правилами формальної логіки ми можемо спостерігати співвідношення загального і спеціального поняття. Подібними співвідношеннями в кримінальному пра-

ві є, наприклад, „великий розмір” та „особливо великий розмір”, „кваліфікований склад злочину” та „особливо кваліфікований склад злочину” і таких прикладів можна навести безліч. Таким чином, тяжкі наслідки, як більш широке поняття охоплюють собою особливо тяжкі наслідки, а ті в свою чергу можуть містити в собі наслідок у вигляді смерті і т.д. Умовно, в межах одного об’єкта, це можна зобразити наступним чином:

тяжкі наслідки—>особливо тяжкі наслідки—>смерть—>смерть кількох осіб

Більше того, з точки зору логіки співвідношення, можна вилучати окремі ланки з наведеного ланцюга, головне зберегти їхню порядковість. Наприклад:

тяжкі наслідки—>особливо тяжкі наслідки—>смерть кількох осіб

тяжкі наслідки—>смерть кількох осіб

Окрім цього, наведений ланцюжок наслідків жодним чином не суперечить твердженню, що в законодавчій конструкції „смерть чи інші тяжкі наслідки” поняттям „інших тяжких наслідків” смерть не охоплюється. Дійсно, в рамках поняття „тяжкі наслідки” смерть не може фігурувати двічі, власне, в значенні „смерті” і в значенні „інших тяжких наслідків”, в цьому разі ми лише маємо справу з двома частинами одного явища, які повністю його вичерпують.

Найбільш цікавий і вагомий аргумент стосується встановлення співмірності санкцій. Традиційно таким підходом користуються на практиці, коли не знають чи охоплюється оціночною ознакою той чи інший наслідок. На думку В.О.Навроцького якщо порівняння видів та розмірів покарання дає можливість визначити чи потрібна кваліфікація скоєного за сукупністю допустимо звертатися до санкції кримінально-правової норми [7, с. 77]. Однак, ключовим питанням порівняння санкцій, на мою думку, мало б бути встановлення кола тих норм із якими таке порівняння допустиме. Очевидно, що не завжди такою нормою буде та, яка передбачає згаданий наслідок за наявності всіх інших загальних ознак. Адже, сама по собі наявність наслідку у складі злочину,

передбаченого загальною нормою, для порівняння з іншою нормою ще ні про що не свідчить. Аргументувати це можна наступним.

Так, по-перше, наслідки у складі злочину залежать від об'єкта складу злочину. Однозначним є той факт, що тяжкий наслідок для власності, довкілля, здоров'я є різним, адже наслідок характеризує зміни в об'єкті. Тому, уніфікувати поняття „тяжкі наслідки” так, щоб воно мало однакове значення в рамках усього КК неможливо. Неможливою є така уніфікація і в межах окремого розділу, в зв'язку з тим, що різні склади злочинів, передбачені статтями розділу, можуть містити у своєму складі додаткові об'єкти, які виходять за межі родового об'єкта цих складів злочинів, проте, є самостійними об'єктами кримінально-правової охорони в інших випадках.

По-друге, суспільна небезпека злочинного посягання не визначається лише змістом суспільно небезпечних наслідків в межах складу злочину. В цьому дуже легко переконатися порівнявши санкції статей, які містять суміжні склади злочинів, з однією розмежувальною ознакою і однаковими наслідками, наприклад, умисне вбивство і вбивство через необережність. Наслідки можуть самостійно впливати на суспільну безпеку лише тоді, коли вони є єдиною ознакою, яка відрізняє склади злочинів між собою. Наприклад, порушення правил безпеки руху, що спричинило смерть (ч. 2 ст. 286 КК) і порушення правил безпеки руху, що спричинило загибель кількох осіб (ч. 3 ст. 286 КК).

Самі по собі наслідки не є визначальними для встановлення меж санкції, адже склад злочину містить й інші ознаки, які в своїй сукупності і впливають на суспільну безпеку, а отже і на те, яка санкція буде передбачена у статті за вчинення посягання, що містить ознаки цього складу злочину.

Найбільш очевидним варіантом виходу із ситуації є порівняння не із загальною нормою, а із тією, яка знаходиться найближче в ланцюгу співвідношення і тому є найбільш співмірною за суспільною безпекою посягання, що нею передбачене. Звичайно, якщо в цьому ланцюгу загальна норма є найближчою, то

порівняння слід здійснювати із нею. З іншого боку, безапеляційне порівняння із загальною нормою може призвести до своєрідної колізійної ситуації, коли використовуючи один і той же метод, ми отримаємо протилежні результати. Так, наприклад, санкція статті 291 КК „Порушення чинних на транспорті правил” передбачає максимальне покарання у виді позбавлення волі строком на 5 років. Наслідки складу цього злочину позначені законодавцем як „загибель людей або інші тяжкі наслідки”. Якщо порівняти санкцію статті 291 КК із санкцією ч. 2 ст. 119 КК (наслідок смерть двох або більше осіб), то в останній ми побачимо розмір покарання у виді позбавлення волі від 5 до 8 років. А у ст. 196 КК „Необережне знищення чи пошкодження майна” взагалі передбачено наслідками складу злочину загибель людей, проте найсуворішим покаранням є позбавлення волі строком до 3 років.

Таким чином в КК є достатньо випадків, коли одна і та ж шкода в рамках загальних та інших норм тягне різні кримінально правові наслідки для винного. І якщо, гіпотетично, уявити, що наслідки у статтях 291 чи 196 КК були б названі виключно як оціночні поняття, то порівнюючи їх санкції із ст. 119 КК ми б могли зробити висновок про зовсім інший зміст наслідків. Звісно, не всі санкції в чинному КК є обґрунтованими і дійсно відображають суспільну небезпеку посягання, але яким би недосконалим не був закон, крім, власне, пропозицій щодо його удосконалення, необхідно, в першу чергу, вирішити питання його правильного застосування.

Отож, з огляду на вищесказане, є потреба у відшуканні норми, яка б у ланцюгу співвідношення знаходилась найближче до норми, регламентованої ст. 140 КК, а отже, яка б була найбільш подібною за суспільною небезпекою складу злочину, нею передбаченого.

На мою думку, таку норму містить ч. 2 ст. 139 КК, яка є спеціальною відносно норми передбаченої у ч. 1 ст. 140 КК. Адже, у разі ненадання медичної допомоги, особі щодо якої є загроза тяжких наслідків, за умови необережного спричинення таких наслідків і ч. 2 ст. 139 КК і ч. 1 ст. 140 КК претендуватимуть на засто-

сування, оскільки повністю будуть охоплювати (беручи до уваги ознаки сформульовані в диспозиціях цих статей) скоєне. Але, оскільки, в ч. 2 ст. 139 КК законодавець конкретизував ознаки потерпілого, вона міститиме спеціальну ознаку і матиме перевагу в застосуванні. Буквальне порівняння санкцій у ч. 2 ст. 139 КК та ч. 1 ст. 140 КК свідчить, що у ст. 139 КК санкція все ж таки вища (3 роки позбавлення волі проти 2). Проте, враховуючи, що у ч. 2 ст. 139 КК кримінальна відповідальність не диференційована за віком потерпілого (а отже охоплюється заподіяння шкоди потерпілому будь-якого віку), як це зроблено у ч. 2 ст. 140 (потерпілий є неповнолітнім), то цілком допустимим є порівняння санкцій ч. 2 ст. 139 КК і ч. 2 ст. 140 КК, а в цьому разі найбільш суворі покарання передбачено однаково у виді позбавлення волі строком до 3 років. Відповідно, якщо у ч. 2 ст. 139 смерть названо як наслідок, поруч з іншими тяжкими наслідками, то і наслідки складів злочинів в ч. 1, 2 ст. 140 КК, охоплюватимуть смерть потерпілого.

Також, потрібно зазначити, що саме таким шляхом іде практика застосування КК, у разі заподіяння смерті пацієнту внаслідок невиконання чи неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником. В цих випадках суди застосовують відповідну частину ст. 140 КК.

Встановивши верхню межу „тяжких наслідків” потрібно виявити ті наслідки, які становлять їх нижню межу. Оскільки, альтернативних „тяжким наслідкам” наслідків по нижній межі законодавець не називає (в тому числі і для ч. 2 ст. 139 КК), їх встановлення є можливим лише з огляду на санкції статей, що передбачають кримінальну відповідальність за тілесні ушкодження і є найближчими в ланцюгу співвідношення. Так, санкція ст. 128 КК „Необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження”, є менш суворою ніж, санкція ч.1, 2 ст 140 КК, проте, пересікається з останньою в частині виправних робіт та обмеження волі. А враховуючи те, що законодавець передбачив і тяжке, і середньої тяжкості тілесні ушкодження, спричинені через необережність, в межах однієї і тієї ж частини статті, можна зробити висновок, що для чинного КК кримінальна відповідальність за необереж-

не заподіяння цих двох різних тілесних ушкоджень, крім окремо передбачених випадків (наприклад ч. 1 ст. 286 та ч. 2 ст. 286) не диференційована і питання про відповідальність особи вирішується в рамках індивідуалізації. Таким чином і тяжке, і середньої тяжкості тілесне ушкодження повністю охоплюються поняттям „тяжкі наслідки” в складах злочинів, передбачених ст. 140 КК, а конкретний ступінь тяжкості тілесного ушкодження буде мати значення у процесі індивідуалізації кримінальної відповідальності за цей злочин.

До обсягу поняття „тяжкі наслідки” окремі науковці включають самогубство [1, с. 303]. Т.Ю.Тарасевич вважає, що у складі злочину, передбаченого ч. 1 ст. 140 КК самогубство охоплюється наслідком у вигляді смерті, тому окремо його виділяти не потрібно [3, с. 66]. На мою думку самогубство не є наслідком у складах злочинів, передбачених ст. 140 КК, тим більше самогубство не може охоплюватися наслідком у вигляді смерті.

Аргументом на користь цього підходу може бути порівняння законодавчого формулювання діяння у ч. 1 ст. 120 КК та у ч. 1 ст. 140 КК. Так, у ч. 1 ст. 120 КК законодавець конкретизує ознаки діяння, яким винний доводить до самогубства чи спроби самогубства потерпілу особу. Ними є: жорстоке поводження, примус до протиправних дій, шантаж, систематичне приниження людської гідності. Очевидно, що винний бажає вчинити такі діяння, він усвідомлює їх суспільно небезпечний характер та усвідомлює потенційно небезпечний вплив на потерпілого. У ст. 140 КК законодавець регламентує суспільно небезпечне діяння як невиконання чи неналежне виконання професійних обов'язків. Більше того, ставлення винного до таких обов'язків недбале чи несумлінне. Тобто, навіть якщо невиконання чи неналежне виконання професійних обов'язків зовні може бути схожим на діяння під час доведення до самогубства (наприклад неякісна медична допомога заподіює пацієнту фізичні і моральні страждання, що нагадує жорстоке поводження), то ставлення винного до такого порушення обов'язків, жодним чином не пов'язане із усвідомленням зв'язку такого порушення із самогубством чи його спробою і відповідно

бажанням продовжувати діяти саме так з бажанням чи припущенням того, що пацієнт сам позбавить себе життя. А якщо такий взаємозв'язок буде встановлено, то очевидно, скоєне підлягатиме кваліфікації за відповідною частиною ст. 120 КК.

Схоже на те, що пропозиції про віднесення самогубства до тяжких наслідків, беруть свій початок із відповідних роз'яснень Пленуму Верховного Суду України. Так, у п. 11 Постанови від 30 травня 2008 року «Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи» зазначено, що особливо тяжкими наслідками, передбаченими частиною четвертою статті 152 та частиною третьою статті 152 КК можуть бути визнані, зокрема, смерть або самогубство потерпілої особи. Проте, власне, у ситуації із статевими злочинами у винного зовсім інше психічне ставлення до свого діяння і його можливих результатів, ніж це має місце у ст. 140 КК.

У зв'язку з цим, окрім пропозицій щодо застосування ст. 140 КК у її чинній редакції, потрібно внести пропозиції, щодо її удосконалення. Адже, зрозуміло, що ані використання в диспозиціях статей КК оціночних понять, ані створення ситуації, коли загальні норми тягнуть набагато більш сувору відповідальність, ніж спеціальні, без жодних на те підстав, не сприяють справедливому застосуванню закону, попередженню вчинення нових злочинів та виправленню осіб засуджених до відбування покарання.

Фактично, можна запропонувати три підходи до вирішення цієї ситуації. Перший - це уніфікувати поняття тяжких наслідків. На думку М.І.Хавронюка, це можна зробити, включивши у КК як додаток Словник кримінально-правових термінів, в межах якого були б уніфіковані і систематизовані специфічні кримінально-правові категорії [8, с. 42]. Другий підхід полягає у тому, щоб відмовитися від вказівки на наслідки, які полягають у заподіянні смерті одній чи кільком особам в диспозиціях статей КК, які передбачені іншими розділами Особливої частини (крім розділу „Злочини проти життя і здоров'я”) [6, с. 47]. Третій варіант це відмова від використання поняття „тяжкі наслідки”, „особливо

тяжкі наслідки” тощо і конкретизація наслідків у кожному окремому складі злочину [4, с. 25].

Про недоліки першого підходу уже було згадано вище, адже важко уявити обсяг поняття „тяжкі наслідки” з урахуванням всіх можливих об’єктів, які можуть постраждати і усіх проявів цих наслідків. Крім того, наявність переліку тяжких наслідків, породила б нові суперечки щодо можливості у кожному окремому складі злочину певні наслідки вважати такими, що пов’язані із об’єктом, а отже і їх можливості бути ознакою складу цього злочину. Недолік другого підходу обумовлено тим, що досить часто саме заподіяння смерті істотно підвищує суспільну небезпеку скоєного. І кваліфікація за сукупністю не зможе повною мірою відобразити тяжкість вчиненого. Паралельно тоді доведеться підвищувати санкцію ч.1 та 2 ст. 119 КК, хоча підвищена суспільна небезпека необережного заподіяння смерті не рідко пов’язана із порушенням спеціальних правил, а не з самим наслідком. Тому, з огляду на вади попередніх двох варіантів вирішення проблеми, третій підхід виглядає набагато більш привабливим і знаходить свою підтримку в науковій літературі.

Висновки. Проведене дослідження дає змогу зробити наступні висновки:

1) Встановлювати обсяг наслідків, які позначені за допомогою оціночних понять, можна за допомогою порівняння санкцій із найближчою подібною нормою, в межах якої ці наслідки конкретизовані.

2) Обсяг суспільно небезпечних наслідків в складах злочинів, передбачених ст. 140 КК України включає в себе заподіяння середньої тяжкості тілесного ушкодження, тяжкого тілесного ушкодження, а також смерті.

3) З огляду на специфіку суб’єктивного ставлення до порушення винним своїх професійних обов’язків, самогубство не може бути визнано суспільно небезпечним наслідком у складах злочинів, передбачених ст. 140 КК.

4) Для спрощення правозастосування законодавцю варто відмовитися від використання оціночного поняття „тяжкі наслідки”

Обсяг суспільно небезпечних наслідків у складі злочину «неналежне виконання професійних обов'язків у диспозиціях ч. 1 та 2 ст. 140 КК і прямо вказати на суспільно небезпечні наслідки, зокрема, смерть, тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження.

Результати проведеного дослідження можуть бути використанні під час аналізу об'єктивної сторони складу злочину „Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником”, під час вирішення питання про обсяг оціночних понять, якими позначено наслідки у інших статтях чинного КК, а також у процесі вдосконалення санкцій кримінально правових норм, які передбачають суспільно небезпечні наслідки у вигляді шкоди здоров'ю чи заподіяння смерті.

1. *Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року / [Бойко А. М., Брич Л. П., Грищук В. К. та ін.] ; за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – Київ : Атіка., 2003. – 1056 с.*
2. *Балабко Валерія Валентинівна Кримінальна відповідальність медичних працівників за злочини проти життя та здоров'я особи: дис. канд. юрид. наук : 12.00.08 / Балабко Валерія Валентинівна. - Київ 2012 – 315 с. Бібліогр. : с. 267–315.*
3. *Тарасевич Т. Ю. До проблеми класифікації, що вчинюються медичними працівниками / Т. Ю. Тарасевич // Південноукраїнський правничий часопис. – 2009. - № 2. – С. 64–67.*
4. *Брич Л.П. Розмежування складів злочинів, спільною ознакою яких є суспільно небезпечні наслідки у вигляді шкоди здоров'ю людини / Брич Л.П.– Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2009. – 60 с.*
5. *Лизогуб Я. Проблеми кримінальної відповідальності за неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником / Я. Лизогуб // Право України – 2005. - № 4. – С. 85-88.*
6. *Навроцький В.О. „Загибель людей” як вид злочинних наслідків: проблеми встановлення змісту та кваліфікації. /В.О.Навроцький// Кримінально правова охорона життя та здоров'я особи: матер. Наук.-практ. Конф.[Харків] 22-23 квітн.2004. – К.-Х.: ”Юрінком Інтер”, 2004. – 260 с.*
7. *Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації / В. О. Навроцький. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 704 с.*
8. *Хавронюк М.І. Довідник з Особливої частини Кримінального кодексу України / М.І. Хавронюк. – Київ: Істина, 2004. – 504 с.*

Ясеницький В.Є.Обсяг суспільно небезпечних наслідків у складі злочину „неналежне виконання професійних обов’язків медичним або фармацевтичним працівником”

У статті досліджено, які суспільно небезпечні наслідки можуть становити обсяг оціночної ознаки „тяжкі наслідки” у складах злочинів, передбачених ст. 140 Кримінального кодексу України.

Ключові слова: тяжкі наслідки, оціночне поняття.

Ясеницький В.Е. Объем общественно опасных последствий в составе преступления «Ненадлежащее исполнение профессиональных обязанностей медицинским либо фармацевтическим работником»

В статье исследовано какие общественно опасные последствия могут составлять объем оценочного признака «тяжкие последствия» в составах преступлений предусмотренных ст. 140 Уголовного кодекса Украины.

Ключевые слова: тяжкие последствия, оценочное понятие.

Yasenskiy V.E. Scope of socially dangerous consequences of body of the crime “Improper execution of duties by medical or pharmaceutical worker”

Socially dangerous consequences which form the scope of valuation concept “heavy consequences” of bodies of the crimes, stipulated in article 140 of the Criminal code of Ukraine, are analysed in the article.

Key terms: heavy consequences, valuation concept.